

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 23 päivänä kesäkuuta 2011

716/2011

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asianajajista annetun lain (496/1958) 3 §:n 1 ja 2 momentti, 7 ja 7 a §, 7 b §:n 1 ja 2 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 7 e §:n 1 momentti, 7 h §:n 1 momentti, 7 i ja 7 j §, 9 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti laissa 1095/2007, 3 §:n 2 momentti laissa 31/1993 sekä 7 ja 7 a §, 7 b §:n 1 ja 2 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 7 e §:n 1 momentti, 7 h §:n 1 momentti, 7 i ja 7 j §, 9 §:n 1 momentti sekä 10 §:n 1 ja 3 momentti laissa 697/2004, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 31/1993, 1249/1999 ja 1095/2007, uusi 5 ja 6 momentti, lakiin siitä lailla 697/2004 kumotun 6 a §:n tilalle uusi 6 a §, lakiin uusi 7 k §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1249/1999, uusi 2 momentti ja lakiin uusi 13 b § seuraavasti:

3 §

Asianajajaksi voidaan hyväksyä 25 vuotta täyttänyt henkilö, joka:

1) on rehelliseksi tunnettu sekä muilta ominaisuuksiltaan ja elämäntavoiltaan sopiva harjoittamaan asianajajan tointa;

2) on suorittanut Suomessa oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon, taikka on suorittanut oikeustieteen tutkinnon muualla kuin Suomessa ja saanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) tai ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (531/1986) mukaisen Opetushallituksen päätöksen kelpoisuudesta oikeustieteen muuta ylempää

korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa edellyttävään tehtävään ja suorittanut mahdolliset päätöksessä edellytetyt lisävaatimukset;

3) on saavuttanut asianajajan toimen harjoittamiseen tarvittavan taidon sekä sellaisen käytännöllisen kokemuksen kuin asianajajayhdistyksen säännöissä määrätään;

4) on suorittanut asianajajatoiminnan säännöksiä ja hyvän asianajajatavan vaatimuksia koskevan tutkinnon (*asianajajatutkinto*); sekä

5) ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu.

Suomessa voimaan saatettujen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti asianajajaksi

voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, hyväksyä myös 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jolla on jossakin muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa ammattipätevyys asianajajan toimen harjoittamiseen. Hakijan on tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suoritettava asianajajatutkinto.

Oikeusministeriö vahvistaa asianajajatutkinnon tutkintojärjestyksen.

Jos hakija on jo aikaisemmin suorittanut asianajajatutkinnon tai muutoin osoittanut, että hänellä on siinä edellytetyt tiedot, asianajajayhdistyksen hallitus voi vapauttaa hakijan mainitun tutkinnon suorittamisesta.

6 a §

Asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädettyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Sen mukaan kuin valtion oikeusaputoimistoista annetussa laissa (258/2002) ja luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) säädetään, valvontalautakunnalle ja valvontayksikölle kuuluvat myös julkisen oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät.

Valvontalautakunta käsittelee ja ratkaisee 7 c §:ssä tarkoitettut valvonta-asiat sekä antaa suosituksen asianajajan ja hänen asiakkaansa välisestä 7 e §:ssä tarkoitettusta palkkioriidasta.

Valvontayksikkö valmistelee valvontalautakunnassa käsiteltävät 2 momentissa tarkoitettut valvonta- ja palkkiorii-asiat. Valvontayksikön toimintaa johtaa valvonnasta vastaava lakimies, jonka tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä kokemus asianajajatoiminnasta.

Valvonnasta vastaavan lakimiehen lisäksi valvontayksikössä on tarpeellinen määrä valvontalautakunnan sihteereitä, joiden tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Lisäksi valvontayksikössä voi olla muuta henkilöstöä.

Valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

7 §

Jos asianajajan todetaan valvonta-asian käsittelyssä ilmitulleiden seikkojen johdosta menettelleen 5 §:n 1 momentin vastaisesti, on valvontalautakunnan määrättävä hänelle *kurinpidollinen seuraamus*, joita ovat asianajajayhdistyksen jäsenyydestä erottaminen, seuraamusmaksun määrääminen, varoitus ja huomautus.

Jos asianajaja menettelee epärehellisesti tai muulla tavalla tehtävässään tahallaan loukkaa toisen oikeutta, on hänet erotettava asianajajayhdistyksen jäsenyydestä. Jos asianajajan menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, hänen maksettavakseen voidaan määrätä seuraamusmaksu tai antaa hänelle varoitus.

Jos asianajaja menettelee muulla tavalla hyvän asianajajatavan vastaisesti, hänelle on annettava varoitus taikka huomautus. Jos asianajajan tässä tai 2 momentissa tarkoitettu menettely on toistuvaa tai siihen muuten liittyy raskauttavia seikkoja, hänet voidaan erottaa asianajajayhdistyksen jäsenyydestä tai hänen maksettavakseen voidaan määrätä seuraamusmaksu. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos asianajaja tekee teon, joka on omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

Seuraamusmaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 15 000 euroa. Seuraamusmaksua määrättäessä otetaan huomioon muun ohessa asianajajan menettelyn moitittavuus, kokemus asianajotehtävistä sekä taloudelliset olot niin, että seuraamus on oikeudenmukaisessa suhteessa hänen menettelyynsä. Seuraamusmaksu suoritetaan asianajajayhdistykselle ja sillä katetaan valvontalautakunnan ja valvontayksikön toiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos samaa rikkomusta koskeva asia on vireillä esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomio-istuimessa rikosasiana taikka jos asianajaja on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen kyseisestä rikkomuksesta.

Seuraamus voidaan 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa jättää määräämättä, jos asianajaja menettelyllään vain vähäisessä määrin rikkoo asianajajan velvollisuuksia ja menettelyä on sen haitallisuuteen nähden pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen vähäisenä.

Vastaavin edellytyksin kuin asianajaja on erotettava yhdistyksestä, on EU-luetteloon merkitty asianajaja poistettava EU-luettelosta.

Jos asianajajan jäsenyys asianajajayhdistyksessä on valvonta-asian tultua vireille päättynyt, valvontalautakunta voi jatkaa asian käsittelyä ja lausua siitä, onko asianajaja jäsenenä ollessaan menetellyt moitittavasti ja minkä seuraamuksen hän olisi siitä ansainnut.

Valvontalautakunta voi määrätä asianajajayhdistyksestä erottamista tai EU-luettelosta poistamista koskevan päätöksen noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta.

7 a §

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä sekä heidän kunkin henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajia. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Valvontalautakunnan jäsenten ja varajäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Asianajajayhdistyksen valtuuskunta valitsee valvontalautakunnan puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä asianajajakuntaan kuuluvat jäsenet ja heidän varajäsenensä. Valtioneuvosto nimittää asianajajakuntaan kuulumattomat valvontalautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä oikeusministeriön esityksestä. Ennen esityksen tekemistä oikeusministeriön on pyydettävä ehdokkaiden

kelpoisuudesta tehtävään asianajajayhdistyksen lausunto, jonka on 1 momentissa tarkoitettujen muiden asianajajakuntaan kuulumattomien kuin luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustavien ehdokkaiden osalta oltava puoltava. Lausunto on pyydettävä kaksi kertaa niin monesta ehdokkaasta kuin on nimittettäviä. Valvonta-lautakunta valitsee vuosittain keskuudestaan kolme varapuheenjohtajaa.

Valvontalautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta ollut voidaan valita tai nimittää uudelleen samaan tehtävään vasta toimikaudeksi, joka alkaa kolmen vuoden kuluttua hänen edellisen toimikautensa päättymisestä. Lautakunnan jäsenenä yhtäjaksoisesti kuusi vuotta toiminut voi kuitenkin tulla valituksi lautakunnan puheenjohtajaksi. Valvontalautakunnan puheenjohtajana voi yhtäjaksoisesti toimia enintään kuusi vuotta. Eron valvontalautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää hänet valinnut tai nimittänyt taho, joka noudattaen säädettyä menettelyä valitsee tai nimittää hänelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 b §

Valvontalautakunta voi toimia neljänä jaostona, joihin kuhunkin kuuluu kolme jäsentä. Jaostojen kokoonpanon määrää valvontalautakunta siten, että kuhunkin jaostoon kuuluu jäseninä enintään kaksi asianajajaa ja enintään kaksi asianajajakuntaan kuulumattomaa jäsentä. Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriiita-asiaa käsiteltäessä jaostossa johtaa puhetta kuitenkin 7 a §:n 1 momentissa tarkoitettu jäsen, joka ei ole asianajaja eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kahdeksan muuta jäsentä on saapuvilla. Valvontalautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun kaikki sen jäsenet ovat saapuvilla.

7 c §

Valvonta-asia tulee vireille, kun asianajaan kohdistuva kirjallinen kantelu, oikeuskanslerin ilmoitus tai tuomioistuimen oikeus-

denkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:n nojalla tekemä ilmoitus saapuu valvontalautakunnalle. Asia tulee vireille myös, kun asianajajayhdistyksen hallitus on päättänyt siirtää tietoonsa tulleen asian valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

7 e §

Palkkioriita-asia tulee vireille, kun asianajajan päämiehen tai muun asiakkaan kirjallinen hakemus saapuu valvontalautakunnalle. Jos hakemus on niin puutteellinen, ettei asiaa voida sen perusteella ottaa ratkaistavaksi, hakijaa on määrääjässä kehotettava korjaamaan puute. Hakijalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin hakemus on puutteellinen, ja että valvontalautakunta voi jättää hakemuksen ottamatta käsiteltäväksi, jos hakija ei noudata saamaansa täydennyskehotusta.

7 h §

Valvontalautakunnan on pidettävä käsittelemistään valvonta- ja palkkioriita-asioista julkista päiväkirjaa, johon on merkittävät tiedot kantelijasta tai hakijasta, asianajajasta ja tarvittaessa asianajajayhtiöstä, asanimikkeestä, ratkaisun antamispäivästä ja ratkaisun lopputuloksesta. Päiväkirjasta on myös ilmentävä asian käsittelyn vaihe. Julkiseen päiväkirjaan merkitään myös tieto siitä, onko asianajaja noudattanut valvontalautakunnan palkkioriita-asiassa antamaa suositusta.

7 i §

Valvontalautakunnan on laadittava valvonta- ja palkkioriita-asiassa antamastaan ratkaisusta julkinen ratkaisuseloste. Siinä on oltava:

- 1) asanimike ja ratkaisun antamispäivä;
- 2) kysymyksessä olevan asianajajan ja palkkioriita-asiassa myös asianajajayhtiön nimi;
- 3) pääpiirteittäinen selostus asiasta ja ratkaisun perusteluista;
- 4) lainkohdat, asianajajayhdistyksen sääntöjen kohdat ja ne hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet, joita asiassa on sovellettu;
- 5) lopputulos;
- 6) ratkaisukokoonpanoon kuuluneiden ni-

met ja asema sekä ilmoitus siitä, onko ratkaisusta äänestetty; jos ratkaisusta on äänestetty, ratkaisuselosteeseen on liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten kannattama lopputulos ja sen perustelut.

Valvontalautakunnan tulee pitää ratkaisuseloste yleisön saatavilla niin kauan kuin ratkaisua koskeva tieto on 7 h §:n mukaisesti merkittynä julkiseen päiväkirjaan.

7 j §

Valvonta- tai palkkioriita-asiaa käsittelevän esteellisyydestä on voimassa, mitä asianajajan ja tuomarin esteellisyydestä säädetään tai määrätään.

Siltä osin kuin laissa ei toisin säädetä, valvonta- ja palkkioriita-asian käsittelyyn valvontalautakunnassa ja valvontayksikössä sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään.

Valvontalautakunnan ja valvontayksikön asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen valvonta- ja palkkioriita-asioissa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, jollei asianajajan salassapitovelvollisuudesta muuta johdu. Asiakirja ei kuitenkaan tule julkiseksi, ennen kuin valvontalautakunnan ratkaisu on annettu tai kun se on asiaan osallisen saatavissa.

7 k §

Valvontalautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla, eivätkä he saa oikeudettomasti ilmaista sellaista laissa salassa pidettäväksi säädettyä tietoa, jonka he valvontasiaa tai palkkioriita-asiaa käsitellessään ovat saaneet tietää.

Edellä 6 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin asioihin liittyviä tehtäviä hoitaessaan valvontayksikön toimihenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta valvontayksikön toimihenkilön hoitaessa mainittuja tehtäviä säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Henkilöä, jonka luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoi-

tettu lupa oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana toimimiseen on peruutettu kurinpidollisena seuraamuksena, ei voida ottaa asianajajayhdistyksen jäseneksi ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun luvan peruuntuminen on alkanut.

9 §

Asianajaja, joka on konkurssissa tai jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, lakkaa ole-masta asianajajayhdistyksen jäsen, ja hallituksen on poistettava hänet asianajajaluettelosta.

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai jota ei ole otettu EU-luetteloon, on oikeus valittaa asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Asianajajalla, jota valvonta-asia koskee, on oikeus valittaa 7 c §:ssä tarkoitettussa valvonta-asiasa annetusta valvontalautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen. Lisäksi sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai joka on poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa 9 §:ssä tarkoitettussa asiassa annetusta asianajajayhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Määräaika valituksen tekemiselle on 30 päivää. Valitusaika alkaa siitä päivästä, jona päätös on annettu tiedoksi. Helsingin hovioikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava määräajassa valvontalautakunnalle. Valvontalautakunnan on viivytyksettä toimitettava valituskirjelmä liitteineen ja jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä sekä asianajajayhdistyksen lausunto valituksen johdosta hovioikeuteen.

13 b §

Tarkempia määräyksiä työskentelyn järjestämisestä valvontalautakunnassa ja valvontayksikössä voidaan antaa valvontalautakunnan vahvistamassa työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2013.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin valvonta- ja palkki-oriita-asioihin.

Tämän lain voimaan tullessa valvontalautakunnan jäsenenä olevien toimikausi jatkuu sen määräajan loppuun, joksi heidät on valittu tai nimitetty. Sen estämättä, mitä 7 a §:n 1 momentissa säädetään, nimitettäessä ensimmäistä kertaa luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia valvontalautakunnan jäseniksi ja heidän varajäsenikseen heihin sovelletaan muille kuin asianajajille ja luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille mainitussa lainkohdassa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Mainituista jäsenistä toisen jäsenen ja hänen varajäsenensä toimikausi on yksi vuosi ja toisen jäsenen ja hänen varajäsenensä toimikausi on kaksi vuotta.

Laskettaessa 7 a §:n 3 momentissa tarkoitettua valvontalautakunnan jäsenyyden kestoa otetaan huomioon jäsenyys valvontalautakunnassa myös ennen lain voimaantuloa.

Valvonnasta vastaavana lakimiehenä ja valvontalautakunnan jaostojen sihteereinä tämän lain voimaan tullessa toimivat henkilöt siirtyvät tämän lain nojalla valvontayksiköön hoitamaan valvonnasta vastaavan lakimiehen ja valvontalautakunnan sihteerien tehtäviä. Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2011

Tasavallan Presidentti
TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*